

**Цюряк Ірина Олександрівна**  
кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри мистецької освіти  
Житомирський державний університет  
імені Івана Франка,  
м. Житомир, Україна

**Чернишова Анна Михайлівна**  
кандидат педагогічних наук, доцент,  
доцент кафедри мистецької освіти  
Житомирський державний університет  
імені Івана Франка,  
м. Житомир, Україна

## **КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ПРОЄКТИ СЬОГОДЕННЯ ЯК ПРЕЗЕНТАЦІЯ МИСТЕЦЬКИХ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНИ**

У всьому світі триває процес глобалізації. Глобалізаційні процеси приводять до того, що люди стають причетними до цілого ряду культур, а відтак постають проблеми щодо визначення своєї ідентичності, внаслідок цього все більшої актуальності набуває поняття мультикультурності. Як реакція на глобалізаційні процеси сьогодні стрімко зростає відчуття власної унікальності й самобутності у народів та регіонів. Захист місцевих національних традицій і рис є глобальним феноменом сучасності, яке знаходить своє втілення на фестивалях різної тематики, але з однією метою – розвиток та популяризація української мистецької традиції.

Ми спробуємо пояснити це явище дещо детальніше, виходячи з огляду на сучасний контекст його застосування.

Зважаючи на події сьогодення, в Україні існує нагальна потреба пропаганди українського мистецтва. Метою сучасної фестивальної культури є: сприяння розвитку та популяризації української мистецької традиції; трансформація її у співзвучності з сучасністю, зберігаючи при цьому рівновагу між традицією та інновацією; формування та розвиток національної ідентичності, створюючи нове мистецьке середовище. Також сучасна фестивальна культура покликана сприяти успішному втіленню в життя народної творчості та її популяризації шляхом ознайомлення з творчими колективами,

окремими виконавцями та майстрами мистецтва, налагодження культурних зв'язків і творчого взаємообміну України та інших країн світу, підвищення ролі культурної спадщини у формуванні світогляду підростаючого покоління.

Серед великої кількості фольклорних форумів у нашій країні, які найбільш ефективно задовольняють репрезентативну функцію, знані в Україні та далеко за її межами, що мають певний статус та не однорічну історію проведення, є наступні фестивалі: Міжнародний фестиваль українського фольклору «Берегиня» (Луцьк, 1994 р.), Слов'янський фольклорний фестиваль «Коляда» (Рівне, 1995 р.), Міжнародний фестиваль традиційної народної культури «Покуть» (Харків, 1996 р.), Міжнародний гуцульський фестиваль (проходять починаючи з 1991 року в різних куточках гуцульського краю), Міжнародний фестиваль-конкурс дитячого фольклору «Котилася торба...» (м. Дубно, Рівненської обл.). А також ряд нових, що з'явилися останнім часом: Всеукраїнський дитячий фольклорний фестиваль «Орелі» (м. Київ), Міжнародний етнофестиваль «Країна Мрій» (Київ, 2004 р.), Міжнародний екокультурний фестиваль «Трипільське коло» (м. Ржищів, Київська обл., 2008 р.) та багато інших.

Україна є місцем проведення сучасних конкурсів і фестивалів у галузі сучасної та класичної музики, виконавської майстерності, театру, образотворчого мистецтва, індустрії моди тощо. Уже традиційними стали конкурси молодих естрадних виконавців «Червона рута» (з 1989 р. у різних містах України), музичний конкурс «Київ М'юзік Фест» (з 1989 р.) [1].

Коротко зупинимось на визначних культурологічних проектах, які залишаються актуальними на сьогодні. «Країна мрій» проходить щорічно з 2004 року і вважається наймасштабнішим етно–музичним фестивалем країни. Дати проведення фесту завжди захоплюють день старовинного народного свята Івана Купала. Це велике гуляння–ярмарок у супроводі живої етно– і рок–музики, що відроджує українські культурні традиції, популяризує сучасні музичні етнічні стилі та знайомить українців з етносом інших народів. Ініціатор, засновник і художній керівник фестивалю – лідер відомої української рок–групи «Воплі

Відоплясова» Олег Скрипка. Власне, пісня ВВ «Країна мрій» і дала назву фесту. Серед виступаючих на сценах: «Воплі Відоплясова», «Тартак», «Гайдамаки», «Божичі», «Дримба та дзига», а також артисти з Франції, Великобританії, Фінляндії, Чехії, Польщі, Грузії та інших країн. Фестиваль «Країна мрій» – це повне ментальне й емоційне занурення в національну культуру завдяки музиці, народним танцям, театральним постановкам, літературним читанням, книжковим лоткам, ярмарках і колекціям етнічної одягу відомих та аматорських модельєрів [2].

Інший проєкт «Тарас Бульба» – ровесник незалежної України, оскільки стартував у 1991 р. Цей факт можна назвати цілком символічним, адже головним завданням фестивалю є популяризація саме української музики, культури та естетики. У 90–х рр. ХХ століття «Тарас Бульба» приймав на своїй сцені таких артистів, як Руслана, Віктор Павлік, Марія Бурмака, гурт «Плач Єремії», Лері Він, Каріна Плай та ін. І кожен новий фестиваль відкривав слухачам нових українських виконавців і назви молодих рок–груп: «Гапочка», «Обійми дощу», «Оркестр Янки Козир» і багато інших. «Тарас Бульба 2021» – тридцятий оупен–ейр, який традиційно проходив під стінами Дубенського замку князів Острозьких та Любомирських в Рівненській області [3].

Багато років відбувається легендарний Всеукраїнський фестиваль сучасної пісні та популярної музики «Червона рута», який протягом своєї діяльності сформував українську національну музичну масову культуру та є основним постачальником нових імен для української естради. Мета – здійснити цілеспрямований пошук молодих обдарованих виконавців по всій Україні, зокрема в глибинці, відкрити нові імена і вивести їх на велику сцену. На відміну від інших, «Червона рута» залишається єдиним некомерційним фестивалем, який цілеспрямовано підтримує саме українських виконавців, а не зарубіжних зірок. Участь у конкурсах не потребує жодних вступних внесків, а вхід для глядачів є вільним, що робить цей захід доступним для всіх бажаючих [4].

Разом з професіоналізмом, критеріями відбору у жанрах поп–, рок, сучасної танцювальної, акустичної та іншої музики є: новизна, сучасність та

молодіжність, оригінальне творче обличчя, індивідуальність і неповторність виконавців, поєднані з українською національною визначеністю музики і виконання. У жанрі українського автентичного фольклору критеріями оцінки виступів є відповідність (походження) виконуваного матеріалу традиційним зразкам справжньої автентичної народної творчості, а його виконання – максимально наближене до виконання справжніми носіями традиційної народної культури. Фактично, фестиваль робить з початківців зірок. Майже 90% відомих, популярних в Україні та за її межами вітчизняних виконавців, відкриті саме «Червоною ротою». Серед них: Руслана, Сестри Тельнюк, Марія Бурмака, Катя Чіллі, гурти «ВВ», «Тартак», «Гайдамаки» та інші. Фестиваль виконує важливу державотворчу функцію в Україні та має всеукраїнський масштаб, формує сучасну естрадну й молодіжну школу вітчизняної музики, дає змогу нашій державі інтегруватися у світовий культурний простір, допомагає нашим виконавцям досягнути конкурентоспроможності на міжнародній арені.

Відомі усім події останнього часу не дають можливості фінансувати галузь культури у повному обсязі, так, як це передбачено чинним законодавством України. Наразі за відсутності належного державного фінансування, в Україні створюються інші механізми матеріального забезпечення вказаної галузі: створюються благодійні фонди, культурні товариства, об'єднання митців, зароджується діяльність меценатів тощо. Проте поки в умовах військового стану в країні це не може замінити повноцінної державної підтримки вказаної галузі.

Таким чином, проведений нами стислий огляд відомих культурологічних проектів дає цілком конкретне уявлення про те, що такі взаємозалежні системи як музична культура та фестивалі представляють собою своєрідну синергетичну пару, особливий внутрішній динамічний зв'язок, який не може бути зрозумілим без інтегрального підходу. На нашу думку, у сучасних культурологічних проектах не можна обійтися без звернення до існуючих моделей сучасної масової музичної культури, а особливу увагу приділяти питанню презентації регіональних особливостей мистецтва.

### Список використаних джерел:

1. Список фестивалів в Україні : URL:

[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA\\_%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%B%D1%96%D0%B2\\_%D0%B2\\_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D1%84%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D0%B%D1%96%D0%B2_%D0%B2_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96) (дата звернення 16.05.2024).

2. Етнофестиваль «Країна Мрій» оголосив дати проведення : URL:

[https://lb.ua/culture/2024/04/01/606270\\_etnofestival\\_kraina\\_mriy.html](https://lb.ua/culture/2024/04/01/606270_etnofestival_kraina_mriy.html) (дата звернення 16.05.2024).

3. Ювілейний фестиваль «Тарас Бульба» – 30 років на варті української рок-музики : URL: <https://ucf.in.ua/archive/61dfdeb532d101318252f777> (дата звернення 16.05.2024).

4. Червона рута : URL: [https://rutafest.art/index/festival\\_chervona\\_ruta/0-2](https://rutafest.art/index/festival_chervona_ruta/0-2) (дата звернення 16.05.2024).